

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

4. Decreti indifferenter concurrenti natura enucleata lucem hactenus dictis affert.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

CERTAMEN IV.

*Decreti indifferenter concurrenti natura
enucleata lucem hactenus dictis
affert.*

Aterum circa decretum hoc indifferenter concurrendi prohibito, & determinatione voluntatis creatae sunt difficultates nonnullae: quarum mihi praecipuae, &que ab adestisariis, ac etiam nostris Doctoribus tractatae, generatim illud respectu quatuorlibet actionum ipsarum liberarum difficile reddit: quare d. sequibi de-
cretum hoc: indifferenter concurrendi cum casu libere-
venerit examinabimus erit enucleanda: in praesenti ve-
ro materia de decreto indifferenter concurrendi ad mate-
riam peccati ratione materiae nonnulla hic oportune cir-
ca eius decreti naturam veniunt examinanda. Primum;
de decreto hoc sit omnibus desiderium: quia in re com-
mune puram non esse, certum omnibus est, cum
non de concursu à Deo praestito, & parata omnipoten-
tia concurrendi suppositis sit; sed vt hinc pareat, & con-
suetum, cum creatavoluntate pro eius libito habeatur:
secundum an sit absolute efficax, & respectu prepara-
tionis, & applicationis omnipotentia voluntati creatae,
vt ea, cuiusque actiuitate pro libito ad actionem prae-
paratam, & applicationis omnipotentia voluntati creatae,
vel eius oppositum vtatur efficacem esse certissimum est:
tertium pro illud ita voluntati creatae omnipotentia, cuiusque
actiuitas voluntati creatae ad agendum applicata à Deo,
eiusque libito subdita sit, vt pro huius libito, & deter-
minatione nequeat ab agendo, fve cogendo sistere, con-
cursumque ex parte sui eo decreto, & applicatione obla-
tum cohibere. Respectu autem concursus ipsius certum
etiam apud Omnes de decreti huius assertores est absolute
efficax non esse, & de se pater: siquidem nihil efficiat
absolute decreti decerni à cordato potest, quod ab alterius
voluntate, & libertate pender, saltem, nisi quid ab alio
faciendum conditionate sit praenoscatur; quod in decre-
to concurrendi fieri nequit: cum in quavis hypothesi ad
satisfactionem conditionatam concursus diuini operationi
creatae voluntatis identificari claudi essentialiter debeat,
nisi forte vim habeat decretum trahendi secum vellet
libito creatam voluntatem ad cooperandum: quod esset de-
cretum ad materiam peccati praedeterminatum ad mitte-
tere, & quod decreto hoc indifferenter concurrendi vi-
tare conueniatur.

1.2, tract.6. Controuer.4. pag.4. numer. 27. Ioan. San-

chez, commuiter alij: cum autem in executione concursus Dei in opus, & actionem pravam nequeat concurrere cum ea creata voluntate praeficiente, non potest non voluntate, illa, seu desiderio efficaci conditionato in suum concursum, & actionem pravam, vt ab ipso Deo fieri, quin implicet eam, in eam, prae a creatura, ac proinde in actionem pravam, & materialis peccati reperi, quod Deo repugnat. Secunda impugatio: quia quiddam conditionate amari potest purificata conditione potest amari absolute: imo ipse amor efficac conditionatus ex purificatione sola conditionis transit in absolutum, vt vulgo astringit: quare admissio in Deo efficaci amore conditionato materialis peccati, vt admittemus ostendimus, & amor Dei absolutus efficac ciuſdem materialis peccati admitretur, quod tamore abhorremus.

3. Sed ut argentiota alia viuerium contra voluntatem conditionatam fuisse efficacem, fuisse inefficacem in re præfente adessent præfate impugnationes nihil contra conditionatam efficaciam præstarent: etenim, quod tendentiam in executionem, tam efficacem, quam inefficacem desiderium, dummodo desiderium absolute de re, aut operatione exercenda sit, à necessariis circumstantiis executionis rei, quam virumque desiderium intendi abstrahere nequit: quare, qui alferunt modo tem desiderata ab operis malitia ex circumstantiis illis neque abstrahere. Vnde nemo est qui desiderium, est non absolute efficacem, copulæ cum coniugata à malitia cresceret aduiter: est merito ab eisdem malitia, cum qui de copula cum eadem deleaturatolummodo, quin eam vitantes deleaturat, ab aduiter, malitia excusaret, atque intra veneream, deleatationis illius malitiam totam affereret contineri: & Pater quidem Vasquez Theologici, solidique huius discriminis inter simplicem deleatationem, & desiderium acutus, & profundus adiunget, discrimen simile inter desiderium efficacem, & inefficacem nunquam recognouit, ut videtur in ipso est 1.2. tit.1. d.73. capite sexto, numero 30, & 31. & d.110. est, ut clarius præcipitur inter deleatationem simplicem, & desiderium discrimen, quod docet, in desiderio efficaci, quod coniunctus de se cum executione ipsa est, illud ostendat. Deleatationem vero, de qua loquitur morosam de obsequio appellatam, scilicet de proposita operis deleatatione tentans, æt desiderans: nihil circa eius executionem intendit, quæ deleatatio ad rei effectiōnem, quæ à circumstantiis præscindit, non fertur; idem de viroque deleatatione, fuisse efficaci, fuisse inefficaci probat: cum in rei executionem virumque eo ipso, quod desiderium sit, tendat: quævis enim inefficacem cum executione non coniungitur, quæque efficacem semper coniungitur; & tamen semper ab executionis circumstantiis malitiam trahit, quæ tempore executionem intendit.

4. Sed nihil contra alterutrum desiderium De-
cax adhuc, conditionatum concurrendi adhuc est pos-
sua, si *se* voluntas ad actionem pravam determinet, nec
sub conditione determinati voluntatis causetur (per
materiale peccati, & malicie fundamentum totum illud
probat. Neque enim opus est, vt qui sub conditione
tupri aliquid, siue efficiat, siue inefficiat determi-
nat, vt ipsam conditionem turpem, adhuc implicite re-
solvat, ecce iudices volunt homines suspendere, si oc-
ciderent, vel furerent, & Deus punire peccatores, si pe-
ccarent; & tamen, nec iudices furum, vel homicidarum,
nec Deus peccatum, implicite adhuc volunt, sed digam
male factorum mercedem. Deus ergo delecto et
efficiat concursus ex parte sui ad pravam actionem illi
conditione concursus, seu determinati ad actionem
pravam illam, vt ex parte creaturæ est, siue mercede
peccati, velle implicite adhuc, conditionate non esse
retur; sed solum actionem illam, vt ab ipso, & concu-
sum ex parte sua est, idemque purificata conditione so-
lummodo absolute vellet, sicut, & de exhibitio a lu-
mumodo absolute vellet, sicut, & de exhibitio a lu-
actionem pravam gaudere Deum Reemores ipsi fac-
torem. Tandem, et si desiderium inefficax desiderium
posita & purificata conditione abfluxum desiderium
necesse non inferat, esset tamen illud pos-
sum

cum tamen æque incommode admitteretur, & absurde Deum posse absolute velle materiale peccati, imo, & conditionate, vt tuo hoc discursu æquo robore probabitur) si inefficax desiderium concurrendi ad actionem prauam sub conditione determinationis, & concursus ad illam voluntatis creatæ ex parte sua admittatur.

5. Verum decretum hoc nullatenus conditionatum ex parte obiecti esse posse de concursu ex parte Dei, sub conditione determinationis creatæ ad actionem prauam, siue efficacem, siue inefficax illud esse affirmes, loquendumque proprie sit, est ratio euidens. Quia, nihil potest esse conditionatum proprie sub conditione sui ipsius: atqui concursus, & determinatio voluntatis in actionem prauam idem ipsum re ipsa inefficax, & indiffusibile est cum Dei, & omnipotentie concursu in eandem: ergo, nec potest esse concursus Dei conditionatus proprie sub conditione determinationis, & concursus voluntatis creatæ in eandem actionem, neque à Deo amari, vt sit, si se ad eam actionem voluntas creatæ, determinet, & concurrat, erit enim velle amareque Deum, vt tuus in eam actionem concursus existat, si erit: quod & inane est, & effectiuo ordine, siue in ordine ad eius executionem, impossibile. Siquidem alterius voluntate, & desiderio fieri, quod de se necessarium est (vti necessarium est Dei concursum, si existat entiter) est omnino impossibile: vnde rerum possibilitas à Dei voluntate, & omnipotentia, tanquam à sui principio actiuo esse non potest. Secundo, quia, qui sub conditione aliqua, aliquid vult efficere, vt absolute velit efficere, atque absolute faciat opus est, vt ad eius absolutum illius voluntatem & effectiorem absolute purificata & præuisa conditio naturæ prioritate præcedat, nequit autem concursus creatæ voluntatis in actionem prauam naturæ priori, & in se, & in Dei præuisione, ad Dei concursum sibi necessario, & essentialiter physice, & realiter identificatum, vt hic absolute à Deo ametur, atque apponatur, præcedere: quare nec potest Dei concursus sub conditione concursus voluntatis creatæ in actionem prauam à Deo amari scio à Thomistis, & Lestio nostro de gratia efficaci, cap. 4. & 5. aliter, & aliter explicari: sed admissa identica concomitantia concursus rationis solius, & scilicet solum prioritas alterius ad alterum erit, ad obiectum conditionatum constituentem inæpæ: vt bene Herize disput. 6. de voluntate, cap. 3. num. 47. ad 50. inclusiu. Numero vero 47. de his, qui decretum hoc de suo concursu indifferenter obliato conditionatum ex parte obiecti, si voluntas creatæ cooperari velit, declarant, se consentire fateri: ac num. 49. ait: esse simplicem voluntatem, quæ cooperationem creaturæ, tanquam conditionem comitantem, ac non proprie conditionem, quæ obiectum proprie conditionatum constituat, ob rationem secundam à nobis datam, quam ipse num. 47. fusè persequitur. Sed nec comitantem concursum suum sub conditione in propria hac comitante in actionem prauam decreto hoc indifferenter concurrendi, quod dicitur velle, purius esse, atque doctrinæ Patrum, Doctorumque Catholicorum conformis statim ostendimus. Aliquo modo decreti huius obiectum concurrendi indifferenter in actionem prauam à præmissis difficultatibus soluto, proprietate sermonis posset designari, si verè decretum concurrendi indifferenter cum voluntate ad vtramvis eius determinationem, siue prauam siue probam, pro eius libito foret. Et enim voluntas, & desiderium quodvis de duplici extremo, aut opere disunctum, vno scilicet vel altero, duplex conditionatum ex parte obiecti desiderium continet nimirum sit hoc extremum si illud non sit, vel si hoc non sit, sit aliud. Vnde, si hoc decretum de hoc, vel illo extremo disunctum efficac sit, atque vtriusque extremi negatio absolute ante alterius positionem absolutam priori naturæ præsupponatur, hoc alterum necessarium, nec vsquam libere, absolute apponetur: quia ex absoluta antecedenti necessitate, vt illius decreti, & anterioris naturæ purificata conditione omnino extremum alterum apponatur. Vnde, si decretum hoc concurrendi ad actionem prauam, vel eius oppositum in Deo sit conditionatum ex parte obiecti duplex, siue efficac, siue inefficax conuenit: alterum de concursu

ad actionem prauam, si ad bonam concursus ex voluntatis creatæ defectu absolute non fuerit, alterum de concursu ad oppositum, si ad actionem prauam concursus absolute defecerit.

6. Sed tamen decretum, quo Deus ex parte sua ad actionem prauam concurrat non est ita indifferenter concurrendi ad vtrumque extremum, vt, æque & disunctum ad alterutrum concurrere, quatenus ex se adhuc est, Deus velit: proindeque, non solum non est conditionatum obiectiue sub propria conditione, iuxta primum modum impugnatum, nec sub impropria conditione comitanti identice cooperationis, & concursus seu determinationis creaturæ in actionem prauam, vt voluit, & explicuit noster Herize, sed neque conditionatum inclusum in decreto de concursu vtroque disunctum ad actionem prauam, vel eius oppositum casu quoad alterum concursus defectu determinationis voluntatis absolute deficiat. Ratio est, quia ad actionem prauam id solum ex parte sua velle, & apponere Deus, & debet, & potest, quod facis sit, vt voluntas creatæ sit proximè absolute potens pro suo arbitrio, & libertate actionem prauam elicere, ac de facto eliciat, si velit, ad id autem opus non est, vt Deus velit concursum suum ad prauam operationem affectu, & desiderio prosecutiuo, quatenus ex se adhuc, disunctum neque sub conditione, adhuc impropria, & comitante determinationis creatæ voluntatis in actionem prauam: ergo Deus decreto suo non vult positu, & prosecutiuo, adhuc disunctum, aut conditionate concursum suum in actionem prauam. Minor probatur: quia sola permissio facta creaturæ actiuitatis omnipotentis suæ per decretum, quo illam applicet ac subdat arbitrio, voluntatis creatæ reliquis requisitis instructæ ad prauam actionem, voluntas constituitur in actu primo proximo absolute potens ad actionem prauam, aditque huius adequatum, & absolutum principium proximum: item cum ea sibi applicata, atque arbitrio suo subdita actiuitate omnipotentis rens, (vel abutens potius,) creata voluntas actiuam eliciat prauam, se sola, atque independentem à causa prima non operabitur: atqui voluntas permissiua solum actiuitatis omnipotentis suæ per decretum applicatiuum illius non est voluntas prosecutiuo concursus adhuc ex parte sui: ergo per decretum illam applicandi, & subdendi arbitrio voluntatis creatæ non vult, de se, & ex parte sua positu concurrere ad actionem prauam.

7. Confirmatur discursus autoritate Patrum supra recitatorum asserentium actionem prauam à Deo non donari, sed rapi inuitumque, & nolentem trahi, & concurrere ad illam: quod si de se indifferenter veller concurrere ad actionem prauam, vel eius oppositum, æque illam, atque oppositum nobis donaret, neque inuitus, & nolens ad illam traheretur & concurreret: sed volens quidem & æque volens, atque cum ad extremum oppositum, opus scilicet honestum, concursum præberet. Confirmatur testimonio Patrum aliorum, & signatissimæ Augustini ad illud Psalm. *Omnia quæcumque voluit fecit*, aientis de actus prohibiti positione in rebus nihil esse in hoc mundo nisi quod omnipotens fieri velit (vt pro Dei erga peccata amore obieciatur) huiusque verbis temperantis, *vel sinendo, vt fiat*, nempe actionem prauam, & peccatum, quibus erga eiusmodi actionem, solum permissiuam voluntatem Deo concedit, *vel ipso faciendo*: reliqua vtrique opera, quæ praua non sunt. Quo sane loco de omnipotentia, qua tali, ac Deo, vt causa prima, & vniuersali rerum omnium est sermo; nec solum, qua gratiæ, & prædestinationis supernaturalis est author, Quare, & decreto necessario vt ad actionem prauam concurrat solum permissiue, in suum etiam concursum ferri, suæ solum omnipotentis actiuitatem, & virtutem actiuam creatæ voluntatis arbitrio, ac libertate determinationi subdendo, non autem positu, & prosecutiuo quatenus ex ipso est, volendo Augustinus, Patresque reliqui loqui facis exprimunt: etenim, si decreto, quo, vt causa prima, suum concursum ex parte actus primi ad actionem prauam, cuiusque oppositum creatæ apparat voluntati indifferenter, concursum suum ad vtrumvis prosequeretur de se, etli neutrum determinatum, sed à voluntate creatæ determinandum, cum ex voluntatis creatæ determinatione concurreret, æque positu con-

H h h h 3 curium

cursum suum ad actionem prauam, actionemque probam velle diceretur: nec solum circa illum suam actionem prauam, quatenus à sua omnipotentia, & à se, vt causa prima est, permissiue se habere. Confirmatur tertio ex decreto Dei collatio reliquorum principiorum requistorum ad libere in genere moris operandum: etenim, indifferentem cogitationem voluntati creatæ confert, quin positiue, de se, adhuc, indifferenter, velit concurrere eius cogitationis in actionem prauam, imò verò id solum vult, vt ea indifferenti cogitatione potentia proximè libera constituitur, vt dissensui partiali eius inducat: solumque obinde motionem in actu primo siue vim motuam intentionalem cogitationis indifferentis positiue vult, atque motionem eius actualement in prauam actionem permittit solum voluntati, eiusque abusus, quin eam positiue velit: ergo eodem modo se gerit cum ex munere causæ primæ actiuitatem suam omnipotentia ex parte actus primi requisitam à voluntate vt operari absolute possit, atque libere operetur, decreto suo applicat, eiusque libere subdit determinationi.

3. Probatur secundo: quia in Deo, quatenus ex se est, adest voluntas, & si non absolute efficax, & inconiungibilis cum actione praua, seria tamen, vt non sit absolute actio praua, & peccatum, sed potius eius negatio: siue pure omisiue, siue exclusiue per operationem honestam cum actione praua, & peccato inconiungibilem: cui principio: supra ex Patribus probato, & fusius probando controu. 4. d. 3. q. 3. à cert. 2. per totam confirmationes datæ, num. 7. magna ex parte innuntur: atqui cum hac voluntate seria Dei, quatenus ex se, & per ipsum est, vt non sit actio praua, & peccatum, & si non absolute pugnet actio praua, & peccatum: pugnat autem voluntas seria Dei ex se, & quatenus per ipsum est, concurrere ad actionem prauam: ergo, & cum concursu, quatenus ex ipso est, & ex parte sua positiue velle. Minoris probatione præcluditur solutio, quæ adhiberi huic argumento posset per maioris distinctionem de voluntate positiua Dei de se erga actionem prauam, quatenus à Deo est, atque erga concursum ex parte sui, (quomodo actio, praua fundamentaliter, aut formaliter, non est, amarique à Deo potest) atque, vt à creatura, & concursus eius est, quomodo, & praua fundamentaliter, & formaliter est, amarique à Deo nequit, sed solum odio haberi, ac insuper probatione eadem lucem hæcenus dicta recipient non exigam. Probatur autem minor, cum voluntate Dei seria ex se, & quatenus per ipsum est, vt non sit actio praua, & peccatum, pugnat voluntas seria Dei de se, & quatenus per ipsum est, vt sit concursus suus, siue ex parte sui in actionem prauam. Antecedens est certum ex Patribus, qui ex eo, quod Deus positiue, & peccatum: inferunt non velle serio & positiue, sed solum permissiue, vt vidimus actionem prauam, & peccatum, ac proinde vtramque voluntatem seriam, & positiuam in Deo, quatenus ex se est, pugnat supponunt: quia alias positiu vnius, alterius exclusionem non inferret: Secundo: si vtriusque seria voluntas Dei sit: cur minus volens actionem prauam esse, imò nolens non esse, quam volens illam esse Deus diceretur, consequentia quodvis quantumvis inefficax dummodo desiderium de re faciendâ & exequenda sit, nequit abstrahere ab his, quæ in rei executione, & operatione necessario, etiam entitati operationis extrinsecus, & omnino aduentitiè, & accidentariè intercedunt, (vt de desiderio inefficaci, proprio tamen copulæ cum ea, quam coniugatam esse contingit dicebamus) atqui in concursu Dei ad actionem prauam creatæ voluntatis, non aduentitiè, & accidentariè: sed identitè, & essentialiter physice, necessario intercedit concursus creaturæ: ergo desiderium verum Dei tendens in executionem concursus ex parte sua ad actionem prauam, nequit abstrahere à concursu creaturæ ad illam: ac proinde, neque à volitione saltem interpretatiua actionis prauæ, & peccati virgetur. Quia voluntas executiua vera, siue in executionem tendens (ni à mentis voluntas sit) nequit tendere nisi in executionem possibili-

lem: atqui executio concursus Dei præcisiue à concursu creatæ voluntatis ad prauam actionem possibilis non est, sed prorsus impossibilis: ergo nequit desiderium Dei executiuum, tendens in sui concursus executionem esse de executione sui concursus præcisiue à concursu creaturæ: ac proinde ab actione fundamentaliter, & formaliter praua, ad quam esse in Deo voluntatem repugnat, vt maioris proximæ veritatis, & vim discursus plenius percipias, vide, quale desiderium Dei esset, quo Deus executionem prædicat animalis in homine præscindendo à rationali optaret.

9. Sicut ergo decretum concurrenti in actionem prauam ad concursum ipsum, adhuc, quatenus ex parte Dei est, vt obiectum positiue decreto ipso directè voluntate minimè terminari: sed in applicationem solum, & subiectionem diuinæ actiuitatis creatæ voluntatis arbitrio æquæ, atque ipsius voluntatis actiuitatis, & ipsi inditi habitus supernaturalis, & auxilij, siue indifferentis cogitationis virtus, & quæcumque alia adæquatam, & absolutam potestatem proximam voluntati arbitrio & libere operationi subduntur: idque solum decreto illo omnipotentie applicatiue, & præparatiue ad concurrendum in prauam actionem cum voluntate solummodo positiue velle: scilicet potentiam eliciendi, & operandi actionem prauam, quæ in voluntate creatæ, secundum se sumpta, partialis solum, & quasi conditionata, si compingitur essentialiter cetera ex parte actus primi ad finem, absolutam & adæquatam constituere: quin vterius eius actiuitatis suæ vsum in actionem prauam, vel conditionatè ex parte obiecti, vel distinctum vterius positiue velit: quæmodum, nec, cum indifferenter cogitationem ad bonum, vel malum ad constituendam libertatem, & potestatem in actu primo ad vtrumvis & vult, & donat, vterius eius in prauam opus influxum amat: sed potius non esse illum in actu secundo vult: tamen totum omnium compingitur vsum, & influxum libertati arbitrij permittit, quia aliter eam proximè, & adæquate in actu primo ad bonum, & malum liberam, & absolute potestatem nequit constituere: vt non minus eorum omnium compingitur, & omnipotentia, siue actiuitatis diuinæ, quam innatæ actiuitatis, voluntati vsum, & influxum in actionem prauam totus totus determinationis voluntatis creatæ, quæ totus, & omnium compingitur illi fluxus identitè trahitur, proxius sit, quin ad totum illum influxum Dei, sicut nec reliquorum compingitur, determinatio vterius, neque ultra actus primi creati liberi adæquati, & absolute constitutionem ad concursum ex parte adhuc omnipotentia (cuius vsum totus voluntati creatæ ad actionem prauam permittitur) excessa requiritur. Et quidem, vt ad actionem etiam bonam in actu primo proximo adæquate, & absolute tali creatæ voluntas constitueretur, atque illam à Deo causa prima physica, & vniuersali, eiusque concursu physico intelligeretur procedere sola explicata omnipotentia Dei permissio voluntati creatæ satis esset: quin Deus vterius decreto suæ omnipotentia voluntati creatæ applicatiue, solum concursum, & cooperationem ex parte sui velle. Verum tamen scriptura, & Patres congruè ad Dei virtutem, non physicam solum, sed moralem, cum, & naturam voluntatis ad vtrumvis, bonum scilicet, & malum indifferenter condidit, reliquaque compingitur necessaria ex parte actus primi ad bene, vel male operandum, scilicet indifferens adiunxit, bonum, & voluntatis, & eorum compingitur vsum vterius voluntatis Deum nos docere; vsum vero eorum ad malum solummodo permississe.

10. Præclusi obiter argumentum, quod à pariter contra solum permissionem Dei, sui etiam concursus in actionem prauam nobis posset opponi. Inquit, ratio, actionem prauam nobis posset opponi. Inquit, ratio, etsi eadem entitas operationis, & concursus voluntatis prauum sit entitas operationis, & operatio est, praua creatæ, atque, vt huius concursus, & operatio est, praua est, & fundamentaliter, & formaliter sit; tamen, vt à Deo est, bona & honestissima est, vt dicebamus certam. 3. num. 8. ergo potest à Deo amari, atque desiderari decreto illo serio, & si absolute non efficiat, sed distinctum, vt alterum distinctum voluit extremum. Confirmatur, quia id totum, de quo in repositio, & absolute

Disp. II. Quæst. IV. Certam. IV. 619

supposito Deus potest gaudere, & desiderare potest, ut ponatur: atqui Deus de concursu, & operatione praua, ut ab ipso est posita, gaudere potest, & de facto gaudet: ergo & à se ponit illam antecedentem ad eius positionem potest disunctum saltem desiderare. Respondetur distinguendo extremam partem antecedentis, ut à Deo est pura permissioe suæ omnipotentia arbitrio voluntatis creatæ facit: ut à Deo est, voluntate, non permissiua solum, sed prosecutiua concursus sui in actionem prauam, nego. Quare, & si permissiua solum se habendo honestissime concurrat, aut si directe aliquo modo vellet positiue concurrere, non honestissime, sed turpissime concurrere ex parte sua vellet, ut ostendi. Ex eo autem, quod permissiua solum concursus Dei in actionem prauam honestus sit, solum inferri amari à Deo posse eius permissionem antecedentem ad concursus ex parte sua absolutam positionem, non autem concursum ipsum: cuius amore antecedenti pura permissio illius non facit. Ad confirmationem dico: gaudium, & complacentiam Dei de concursu à se exhibito permissiua solum concedendum esse; à se exhibito prosecutiue esse negandum; nec tamen inde inferri posse esse desiderium, & antecedentem Dei amorem, ut concursus ipse, ex parte adhuc Dei, sit, qui amor ultra permissiua solum concursum ipsam prosecutiue attingat: quia ut dicebamus num. 3. gaudium, & delectatio præcendunt ab his, quæ necessario in executione rei, de qua gaudium, & complacentia habetur debent intercedere: quare ad eorum honestitatem, vel malitiam morium, seu bonitas, aut malitia notum, ob quod de re gaudemus complacemur, attenditur: quæ in Dei gaudio de concursu à se permissiua solum ad actionem prauam præcito honestissima, ut diximus est. Cum autem, ut ibidem ostendimus desiderium quodvis seu voluntas antecedens rei positionem, ut sit, in executionem, eiusque effectum tendat, quæ à malitia, siue identica, siue aduentitia, necessaria tamen, in rei executione, nequit præcendere, sit, ut complacentia, & gaudium de operatione ex concursu Dei exhibito ad actum prauum identice, prout est à creatura, ad suum concursum, & actum prauum, prout: ab ipso, terminari honestissime possit; siquidem id ab ipso permissiua solum esse, ratio honestissima est, & nota, ob quam Deus de tota illa entitate, concursus, & operationis suæ complacet; cum tamen desiderium concurrendi, & concursus sui, si ultra permissiua solum concursum Dei pertingat, quia ad executionem naturæ suæ tendit, nequit ab identica malitia præcendere: quocirca confirmationis huius antecedens saltem absolute est, ut ex dictis claret.

11. Instabis tamen adhuc: qui sciens conditionate abutitur facultatis, & virtutis actiue, quam alicuius arbitrio subdit, cuiusque vltimū omnem permittit saltem interpretatiue vult eius abutitur: atqui Deus decreto suo suæ omnipotentia applicatiua omnem eius vltimū creati arbitrio permittit, & sciens conditionate, seu conditionatum eius abutitur, si ei omnipotentia subdatur, in actionem prauam, & fundamentaliter, & formaliter talem: ergo ea omnia saltem interpretatiue eo decreto applicatiua omnipotentia suæ arbitrio creato, & vult, & amat: quod æque, imò magis est absurdum quam concursum, quatenus ab ipso est disunctum amare. Facit hoc longe esse absurdum: quia, & actionem prauam, prout talem, seu prout à creatura voluntate velle saltem interpretatiue, & determinate eam Deum hoc argumento inferitur: quare argumentum hoc decretum indifferenter concurrendi, non solum, ut inter notissimos doctores, eorumque principis communibus examinetur: sed pro sententia Thomistarum præfinitorum virtutis peccati euerteret, si esset firmum: etenim expressius incurrere contendimus. Cæterum infinitum argumentum est, & idem, quod contra auxilij sufficientis donationem fieri solet: imò, & in ipsa voluntatis creatæ conditione, nativæque eius indita à Deo ad virtutis potestatem, atque in hominis primi, & malorum Angelorum creatione ab antiquissimis hæreticis effectum, multumque à Patribus veritatem; siquidem & creatas voluntates, sua nativæ, & indifferenter potestatis, & libertate abuturas nouerat Deus: & lapsus Ada-

um, & Angelos malos si crearentur: & tamen in horum omnium creatione, & conditione eorum actiones prauas, adhuc interpretatiue voluisse constanter negant. Communis eorum, & Theologorum ratio est: quia voluntas interpretatiua in eis solum habere locum potest, in quibus explorata non est seria, & quatenus ex parte sui est efficax de opposito voluntas; in Deo autem lapsurum hominem, & Angelum, & vniuersum creatam quamvis voluntatem suā potestate abuturam condente, atque, ut operari absolute possint, omnipotentiam suam applicante, cogitationemque, & auxilium indifferens immittente cum abusus etiam, & lapsus conditionati præscientia, explorata est seria voluntas, ex parte sua etiam, ut non operentur prauæ, ac pereant; ut scilicet ex Patribus ostendimus, ac fusiis controu. 4. de voluntate, d. 3. q. 3. à cert. 2. ostendimus: quin, ea omnia ex eo sine donat, ut recte ac beate demum æternæ viuant, ac non pereant: quia, in ea omnia ad vltimū, abutuntur de se indifferenter præstaret non illis esset ad bonum, & meritum plena, & absoluta potestas. Neque vero in omnipotentia suā applicatione secundum se sola malum eius à creatura voluntate vltimū potest conditionate cognoscere magis quam in voluntate ipsa, nisi auxilij sufficientis condicio accedat: quare ad huius collationem tota voluit difficultas expedienda controuersia, d. de reprobatione: partim ex hinc, & intentione Dei seria, & explorata salutis, etiam reprobatorum: partim ex Deo in sua dona, & beneficia domino: partim ex scientia, quæ auxilij sufficientis donatio dirigitur, ac regulatur, aliisque principis, non, nisi importune, in præfinitarum tradendis, vel potius obrudendis.

12. Adhuc tamen pro Dominicanis, & Hæreticis Præfinitoribus oppones. Non minus sancte, & honeste debet procedere concursus ab omnipotentia in actionem prauam, quam à voluntate, & volitione diuina: atqui ab omnipotentia procedit concursus determinatus diuinus, positiue, atque subinde, & actio praua: ergo & à voluntate, & volitione diuina positiue, & determinate, & Dei concursus, & actio praua procedunt, abique vltimo sanctitatis eius præiudicio. Maior quidem certa est de sanctitate, & honestate formali, quæ eadem est in affectu voluntatis effectiua, atque in executione potentia, & operatione volentis, & si primario volitionis, secundario eius operationi conueniat, vndeque ea bonitas, & sanctitas formalis moralis obiectiue, & specificatiue sumatur in minori autem æquiuocatio est, in voce determinatus quæ præfinitoribus posset apud incautos fauere: idcirco distinguenda est ab omnipotentia; procedit concursus determinatus ab ipsa omnipotentia, negatur minor, siquidem eius vltimū non secus, atque nativæ voluntatis facultas, & reliquorum principiorum essentialium ex parte actus primi arbitrio, & libertati creatæ plenæ, & absolute, per illa omnia constituta determinationi permittitur, ut vidimus: cum quo pugnat concursum ab omnipotentia ipsa determinari, atque determinatum concursum procedere: Procedit ab omnipotentia concursus determinatus in se, ex determinatione tamen creatæ voluntatis omnipotentia sibi applicata, atque, quoad eius vltimū ipsius arbitrio permittit, conceditur minor: quia concursus, qui ex determinatione voluntatis creatæ ab omnipotentia procedit, determinatus concursus in actionem prauam est; non autem concursus in actionem probam, siue sui ipsius omisso. Inde verò non inferitur volitionem Dei erga omnipotentia suæ concursum, (quæ de se physica ad concursum in actionem prauam, & in actionem bonam potestria est) debere esse determinatam, & determinatam omnipotentiam Dei ad vtrumque concursum in bonum, & malum physice indifferentem, ac de se formaliter loquendo ad alterum præ alio determinate indeterminabilem: cum à determinatione voluntatis, & arbitrij creati determinetur: nec opus proinde sit eius determinationem à volitione diuina efficaci, & concursus physici omnipotentia præfinitui querere, quæ extor, quot expendimus hæcenus, capitibus repugnat. Minoris autem eiusdem reliqua abique distinctione concedenda sunt: etiam illud concursus Dei positiue ab omni potentia procedit, quod est verissimum: inde tamen non inferitur contra nostram conclusionem specia-

tim (etsi contra nostros communiter decreti indifferenter concurendi assertores teneret) hoc certamine statutam : cum scilicet concursus Dei in pravam actionem à volitione diuina positua illum adhuc disjungam, & indeterminatem prosequenter debere procedere. Siquidem, vt phisicus determinatus in se concursus phisice, positus ab omnipotentia procedat, eam arbitrio creato per Dei decretum applicari, & quoad influxum, & cooperationem subditi arbitrio creato eiusque determinationi permitti, est satis, quin ad concursus omnipotentia volitione, & tendentia positua decretum illud progrediatur : quod multis grauiusque fundamentis, neque à Deo fieri, nec Dei voluntatem decere toto fere hoc certam. 3. abunde monstrauimus. Sed neque contra reliquos nostros decreti indifferentis Doctores probat argumentum à hac determinate determinata ad actionem prauam ad hanc determinate omnipotentiam concurrere : cum per ipsos eius usus arbitrio creato subdatur, & determinationi.

QVÆSTIO V.

An ex vi præfinitionis prædeterminatiue per concursum aliquem Dei, vel per generale subtrahendi decretum possit Deus actum prauum vage hunc, vel illum, siue in communi præfinire ?

AD plenam præfinitionem prædeterminatiuum ad materiale peccati intelligentiam, & hanc questionem adiungimus, subtiliores difficultates continentem illis, quas cum præfinitionibus materialis peccati determinati agentes versauimus, & decidimus; quæ tamen lucem ex illis recipiunt, ac vicissim reddunt. Examinauit eas ex instituto, solita eruditione, & profunditate Ruzi noster d. 40. de volunt. per totam. Tres autem omnino difficultates questionis huius titulo continentur suo ordine examinanda. Prima, an præfinitionis aliqua de concursu generali ac debito creatura rationali iure naturæ possit Deus actionem prauam vage hanc vel illam, siue in communi præfinire : ita, vt vilius nequeat non aliquam indiuiduam actionem prauam apponere; etsi hanc determinate, & in indiuiduo præ alia apponere creatæ libertatis, & electionis sit : quia ad indiuiduam hanc determinate apponendam præuius generalis, ac prædeterminans Dei concursus, per quem apponenda hæc, vel illa vage præfinitur vi prædeterminatiua sua non extenditur : Secunda. An vi concursus, seu per concursum prædeterminatum specialem id possit Deus præstare : atque vtrique concursus prædeterminatiui vtriusque, per quem actionem prauam vage fieri Deus præfiniat possibilitatem examinat. Tertia difficultas, an per decretum non concurrendi ad actionem omni ex parte, simpliciterque, & absolute honestam, perstante tamen decreto concurrendi pro libito creatæ voluntatis ad actiones turpes, aliquā vage possit Deus præfinire ?

CERTAMEN I.

Deciditur difficultas prima.

1. **R**uzi noster (cuius negatiue decisioni subscribimus) questionem præsuppositiue saltem à pluribus scholasticis præcis tactam censet ; æstimo autem, nec præsuppositiue ab illo eorum tactam fuisse, imò neque ab scholasticis ipso anterioribus disputatam, sed aliam longe diuersam ; è cuius tamen & præsentis distinctione hic Doctor plura pro negatiua conclusione fundamenta produxit, quæ ad præsentis difficultatis decisionem negatiuam non attinent. Pro dilucida ergo

præsentis difficultatis intelligentia obferuare oportet, triplicem necessitatem peccandi vage rationalis creaturæ naturæ solum debitis relicta, considerari posse. Primam per phisicam determinationem naturæ ipsi rationali inditam intrinsece, & congenitam : quatenus natura rationalis de se, non nisi ad prauè operandum, quotiescumque operetur, à Deo condita aptaque nata sit : ita eam censebant Manichæi. Secundam determinationem ad actionem prauam vage in natura rationali considerare possumus non secundum intrinsecam solum inspecta, sed, vt debitis omnibus ipsi naturæ iure, & connaturali ipsi prouidentia, ornata, & constituta ; in quibus non solum decretum Dei concurrendi cum ipsa, sed pleraque alla continentur : ita eam Pelagiani, & Semipelagiani considerabant, dum vitium naturæ, vel fidem, & iustificationem, vel saltem eius initium, vt postremum asseruerunt, ex puris naturalibus, seu naturæ nostræ rationali debitis absque vilo gratiæ, vltra debitæ naturæ, Dei adiutorio nobis obtineri aberrarunt : contra quos, Augustinus duce re, liqui Africanæ Pares in eius nationis Conciliis, & scriptis peculiaribus pro Catholica necessitate gratiæ Dei ad rectè, & meritorie operandum decertarunt.

2. Horum verbis male intellectis, & erroris alterius memorati percussit metu in alium extreme oppositum alij incidere, cum iam explorato damnati de eo Hæretici Vviclefiste, Caluini, & eorum reliquæ, Baius, & Ianseniste, assertores : donum Dei vltra naturæ debitum ad rectè, & meritorie operandum, ex parte actus primi requisitum efficax natura sua, & conseruatum cum consensu esse debere ; quibus voce saltem reus Dominici præfinitores (de sensu viderint alij) consentiunt, vt ostendimus d. 1. satis fuisse : Carteri scholastici donum Dei, vltra naturæ debitum ex parte actus primi ad honestè, & meritorie operandum de facto Dei gratiæ adiutorium necessarium esse fatentur ; at non ita de se cum honestè, & meritorie, seu conducende ad vitam æternam opere connexum, vt cum eius omissione componi natura sua nequeat. Hæc omnia fuisse ostendimus d. 1. Carterum inter ita (citra dubium Catholice) censentes, dubium adhuc est, an quodvis opus bonum morale præcis, quod tale de se vitæ æternæ meritorium, atque ad eam conducens sit, ac proinde, ad quod Dei gratia, & adiutorium, vltra naturæ debitum, requiratur : Vsq̃uianis omnibus affirmantibus ; negantibus vero cunctis Soanistis, & absque vilo censuræ periculo vtrique. Dubium item, & vtrique controuersum duabus hæc scholis est : an gratiæ auxilium hoc ad rectè operandum necessarium supernaturalē, quoad substantiam, esse debeat, vt Soanistica putat : an satis sit illud supernaturale, quoadmodum esse, & vt censeat Vviquiana ? Carterum vtrique scholæ conueniunt necessitatem posito etiam auxilio sufficienti ad peccandum, & actionem prauam mortalem, vel venialem, siue determinatam, siue vage pro hoc instanti, vel pro diuturno, & longo tempore, consequentem esse, & quæ, siue ad breue, siue ad longum tempus ex Dei priuilegio, & misericordia specialis donandi auxilium quod habiturum effectum resistendi, Quantumvis viuidis proluxisque temptationibus perzonoratur, auferretur : quoniam vero ad longum tempus, & in tot occasionibus, demonumque malis artibus, & temptationibus valide infirmam nostram impellentibus semper resistere difficile valde est, nec pro eis omnibus, nisi rari, atque è prouidentia Dei specialissima efficax auxilium ad sit, moralis necessitas, quæ ex temptationis, & impulsus magnitudine, frequentia, & nostra fragilitate, atque infirmitate Dei prouidentia, non autem ex rarissima illa penultima, atque æstimari prudenter debet iustis omnibus (Maria Virgine excepta,) actionis prauæ venialiter vage saltem, ad longum tempus admittenda ; impii que diutius in mortalitatis iacentibus mortalem etiam aliquam denovo ad tempus longum incurrendi, moralis necessitas à Theologia merito, & communiter assertitur.

3. Carterum, etsi naturæ rationalis ius auxilium efficax ad rectè operandum, & ad tentationes vincendas non exigat, quare, & in eius donatione pro quavis occasione gratia Dei, & pro omnibus, atque ad tempus longum maxima necessestario intercedat attamen vt inefficax atque non habetuta resistentiæ aut rectæ operationis effectum cognoscatur, à Deo tribuatur non exigit, etsi eius donatione Deus naturæ rationalis debito satisfaciatur, quia intrinsece auxilij sufficientis